

kmet in sploh vsak rokodelcec si po navadi prizadeva dobro razumeti in poznati vse to, kar mu je po njegovem stanu potreba znati. Uzrok temu so posebno lepe priloznosti po teh dezelah: dobre ucivnice (sole) in marljivo berilo poducnih bukev in spisov tudi zvnaj ucivnic, doma. Kar se tice ucilnic, vidi se, da dandanasnji tudi nasja vlada si precej skerbljivo prizadeva, in da sploh podpira učenje mladine u raznih verstih znanstva. Kar pak zadene toliko potrebno berilo zvnaj ucilnic, pogrešuje se še do zdej veliko reči med ljudstvom, zlasti po naših krajih, akoravno je več prav iskrenih, unetih, obcekornstnih in dobroželjnih mož, kateri tudi pri nas se močno u ti stvari trudijo, na priliko, Slomšek (svetli knezskošof Lavantinski na Koroškem) in več družih. Posebno pa se slavnega skazuje o tem obziru že povsod dobro poznani, lepi in mnogokoristni Ljubljanski list „Novice“, kateri izhaja že toliko let, in kterega bi imeti imel za podučec berilo tudi vsak pameten in priden kmet in rokodelcec po naših slovenskih dezelah.“

„Voditelj k znanstvu“, s kterim mislimo pomnoziti slovstvo naše, bo obsegal lepe, izgledne in podučivne povestnice, opise zemlje, šeg njenih prebivavcov in novih koristnih znajdb, kakor tudi razne druge spiske, kterih branje bi prinašalo našemu slovenskemu ljudstvu prave misli od tega, kar je Bog ustvaril, in sploh od reči, ktere ga neprestano obdavaju, brez da bi jih še le nekaj poznalo, — podučenje u takšnih stvaréh, kterih znanje bi mu bilo veliko potrebno za dušo in za teló, izkorenjenje in pokončanje njegovih praznih ali tako rečenih babjih vér, njegovih sudajšnjih u nebo upijočih predodkov, to je, od nekđaj med njim obstoječih nepravih, napčnih in zmotljivih misel od tega, kar se na svetu vidi ali zapazuje, in vse to za njegovo dobro, za njegovo korist, za njegovo zadovoljstvo, za poboljšanje njegovega stanja.

Za srečno izgotovljenje tega namena, je pa treba poprej ustanoviti mogočost plačati troške za natiskanje gori imenovanih bukvic, in zvediti dalej, kdo bi želel udobiti te bukvice, kterih cena ne bi znesla več ko 10 krajcarjev (to je, za vsak zvezek), in koliko natiskov bi se jih tedaj imelo napraviti vsakikrat.“

„Povabljeni so zatorej k naročbi tega pismenskega dela vsi tisti, kateri ljubijo krepčavno svetlobo, in sovražijo pogubno tamoto, kateri so pravi in ravnoserčni prijatli truda in prizadetja za podpiranje koristnih stvari med našim ljudstvom, in kterim bi bilo tedaj všeč imeti samim za-se, ali razdeliti tudi družim ti občasni spisek, posebno pa vsim tistim, kateri imajo priloznost, dobro poznati nevednost in potrebe našega ljudstva, poglavitno mladine, za ktero bi bil ti spisek narveč primerin in koristen. Oni so prošeni mi dati na znanje svoje ime, svoj perimek, in svoje prebivališče, kakor tudi svoj stan in številu natiskov, ktero bi želeli imeti za-se ali pa tudi za druge.“

I. Vèrdelski.“

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Tersta. Kar nam je že naš navadni dopisnik o tertji bolezní okolice Teržaške naznanil, poterdi slavnoznani rastlinoslovec in župan Teržaški gosp. vitez Tommasini v dopisu do nekega svojega prijatla na Dunaji, iz kterega povzamemo sledeče: „Groza je viditi, kako je zdelala letos plesnjina tertje naše okolice. Vsi nasvetovani pomočki, kakor lug, žvepleni cvet, apno, sol, morska voda itd. niso pomagali nič; tudi obrezovanje mladik nad grojzdjem, ki se je iz začetka dobro kazalo, je bilo prazno delo. Omeniti pa moram dvéh skušnjaj, ki bi utegnile kadaj luč prižgati o ti dozđaj

še popolnoma neznani bolezní. Ena teh skušnjaj je, da je že sedaj tretje leto, kar je tak obilo cvetela terta spomladi. Ne suša, ne deževje ni moglo vbrantí bolezní. Celó bora ni mogla odpihati plesnjivca, — Druga skušnja je, gotova in važna: mladih tert. ki so letos pervikrat ali drugikrat rodile, se ni lotila plesnjina, tudi nizko deržanih ne; kar je pa visocih, po plantah, so skoz in skoz vse bolne.“

Iz Sorice 4. augusta. K žalostnim novicam, ktere se letos tako pogostoma od toče slišijo, moram tudi jez iz našega kraja pristaviti. Že 19. julia je bila soseske pod gorami hudo zadela. Mislili smo, da je za letos s tem opravila. Pa véceraj jutraj ob treh pripódi strašen vihar čez Podberdo sém grozopolne oblake in toča se tako usuje, da je bilo pri nas v malo minutah veliko njiv popolnoma pokončanih, večidel pa, razun nekterih bolj v zavetju, tako poškodovanih, da se še seme ne bo pridelalo. Pač žalostno je viditi namesto veselih ženjic z urnim sèrpom klaverne kóšce z britko kosó v roki po njivah, ki z otožnim sercom sečejo, česar jim ni še nemila uima popolnoma v zemljo zatépla! Tako ubogi kmet, kterega že več slabih letinj zaporedoma tare, si ne more pomagati iz nadlog svojih! Soriški.

Iz Ljubljane. Že en teden je Vipavsko grojzđje v Ljubljani na prodaj; še več ga je pa v Gradec in na Dunaj slo.

Novičar iz mnogih krajev.

V sredo je bila v cerkvi cesarskega grada v Šonbrunu poleg Dunaja po šegi pooblastenja slovesna poroka nadvojvodine Marie Henriete, hčere ranjčega ogerskega palatina, s kraljevičem Leopoldem, prihodnjim kraljem Belgie. — Iz laških dežel našega cesarstva se po ukazu g. maršala Radecki-ga ne smé ne žito ne moka izpeljavati, da se cena preveč ne podraží. — Mesca maja se je po vsih cesarskih železnicah peljalo 265.549 ljudi, blaga pa 1 milion 988.634 centov; vožnina je znesla 960.462 fl. — V Gradcu je 7. dan t. m. umerl fzm. baron Welden, bivši civilni in vojni poglavar Dunajskega mesta. — V okolici Hostonski na Českem se prikazujejo tako pogostoma koze ali osepnice, da je ondašnja gosposka ukazala, vsim otrokom v drugič koze cepiti (staviti); nespametne matere pa so se temu ukazu zoperstavljale, ker ne vejo, da toliko dobrotljive cepljene koze scer varjejo človeka sila nevarnih natornih kóz, da pa ta dobrotljiva moč scasoma oslabi in da je tedaj treba po preteku nekterih let ponoviti to moč z novim cepljenjem. — Po misionstvu v srednji Afriki dobro znani austrianski namestni konsul v Kartumu dr. Reic je 26. maja na poti iz Abisinie v Doki za grižo umerl. Dr. Reic, scer rojen Hes iz Darmstadta, je nevtrudljivo delal za prid Austrie v tistih krajih, in je bil krepka podpora ondašnjim misionarjem; njega zguba je tedaj zares nesreča za vse. — Provikár gosp. dr. Knoblehar je došel v Aleksandrio v Egiptu, pričakovat novih misionarjev in rokodelcev iz naših krajev, ki bojo 10. kimovca iz Tersta odrinili v Afriko. — Iz Turškega ni dalje nič novega; časnikarji se zdej le o tem pravđajo: ali se bo vernila rusovska armada iz podonavskih knežij tako kmalo, ker je nek za nje stanovanje čez zimo že vse pripravljeno; v Dunajskem pismu, ki ga je, kakor smo zadnjič povedali, car rusovski odobril, je pa nek ta pogodba določno izgovorjena. — V Parizu pripravljajo velike slovesnosti za národni francoski praznik, ki se v spomin rajncemu Napoleonu obhaja na dan velkega Šmarna, kterega Slavó hoče sedanjí Napoleon Francozom globoko v serce vtisniti.